

**LAIHIAN KUNNAN
TURVALLISUUSSUUNNITELMA
2021**

Sisällysluettelo

JOHDANTO	2
1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3
2 TURVALLISUUSTILANNE	4
2.1 Yleistä	4
2.2 Laihian tilanne	4
2.3 Turvallisuuskysely ja turvallisuuskävely.....	6
3 TURVALLISUUSSUUNNITELMAN OSAPUOLET	7
3.1 Kunta.....	7
3.2 Poliisi.....	7
3.3 Pelastuslaitos.....	8
3.4 Asukkaat	8
3.5 Yritykset, yhteisöt ja järjestöt.....	9
3.6 Maakunnalliset ja alueelliset toimijat	9
4 TOIMENPITEET TURVALLISUUSUHKIEN RATKAISEMISEKSI JA ENNALTA EHKÄISEMISEKSI	10
4.1 Tavoite: Liikkumisturvallisuus, elinympäristön turvallisuus	10
4.2 Tavoite: Syrjäytymisen ehkäisy.....	10
4.3 Tavoite: Päihteettömyys.....	10
4.4 Tavoite: Väkivallan ja kotitapaturmien ehkäisy.....	10
4.5 Tavoite: Työ- ja opiskeluturvallisuus	11
4.6 Tavoite: Luonnonilmiöiden ja poikkeustilanteiden haittojen ehkäisy.....	11
4.7 Tavoite: Tietoturvallisuus, kyberuhkien ehkäisy	11
5 TURVALLISUUDEN TOIMENPIDEKORTIT	12
6 SUUNNITELMAN SEURANTA	15
7 LÄHTEET	16
8 LIITTEET	16

JOHDANTO

Turvallisuussuunnittelu on järjestelmällinen ja koordinoitu prosessi paikallis- tai aluetason turvallisuuskysymysten ratkaisemiseksi eri toimijoiden yhteistuumin. Termillä "turvallisuussuunnittelu" tarkoitetaan sekä yhteisen toiminnan suunnittelua että suunnittelun perusteella toteutettavaa varsinaista toimintaa. Turvallisuussuunnittelussa alueen toimijat sopivat yhdessä ja erikseen tehtävistä toimenpiteistä tunnistettujen turvallisuusongelmien ratkaisemiseksi tai vähentämiseksi. Turvallisuussuunnittelulla ohjataan kunnan ja maakunnan turvallisuustyötä, varmistetaan eri toimijoiden yhdensuuntainen toiminta ja vältetään päällekkäisyydet (www.sisainturvallisuus.fi).

Turvallisuussuunnittelun kansallisten linjausten tarkoituksena on ohjata ja tukea kuntien, seutukuntien ja maakuntien alueella tehtävää turvallisuussuunnittelua. Linjaukset perustuvat valtioneuvoston periaatepäätökseen sisäisen turvallisuuden strategiasta (5.10.2017) ja ne toteuttavat strategian toimenpidekokonaisuutta 7 (Maakunnat ja kunnat). Valtakunnallisen turvallisuussuunnittelun toimenpiteet julkaistaan sisäisen turvallisuuden portaalissa (www.sisainturvallisuus.fi), jossa ne ovat kaikkien turvallisuussuunnittelusta vastuussa olevien toimijoiden käytettävissä.

Laihian kunnan turvallisuussuunnitelma on hyväksytty vuonna 2010 (Kunnanvaltuusto 22.2.2010 § 21). Kunnan turvallisuussuunnitelman päivittämistä varten kunnanhallitus nimesi työryhmän (Kunnanhallitus 10.6.2019 § 146) ja sen jäseniksi tekninen johtaja Jari Mansikka-ahon, sivistys- ja vapaa-ajanjohtajan, työsuojelupäällikkö Hannu Salomäen, kunnanhallituksen puheenjohtaja Tapio Nyystin ja terveys- ja hyvinvointijohtaja Helena Lahtisen. Tavoitteena oli kuvata kunnan nykyistä turvallisuustilannetta ja tuoda esille keskeiset turvattomuutta aiheuttavat tekijät sekä esittää konkreettisia ratkaisuvaihtoehtoja turvallisuuden lisäämiseksi.

Kunnan asukkaille on varattu kyselyn avulla mahdollisuus ilmaista omia näkemyksiään arjen turvallisuudesta sekä mahdollisuus tehdä ehdotuksia turvallisuuden parantamiseksi. Nuukuuren viikon aikana järjestettiin turvallisuuskävely Kauppatien ja Laihiantien liikenneturvallisuusriskien kartoittamiseksi, mukana oli myös Liikenneturvan edustaja.

Suunnitelman liitteinä ovat turvallisuuskävely- ja –kyselylomakkeet, turvallisuuskyselyn kooste sekä kotivaraohje.

1 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Laihia on n 8100 asukkaan kunta Pohjanmaan maakunnassa, kunnan asukasluku on 8009 (9.2020). Laihiolla on maaseutumaista omakoti- ja rivitaloasumista, lisäksi taajamassa kerrostaloja. Väestö asuu pääosin taajama-alueella, kyläkeskuksissa on alakouluja, mutta valtaosa palveluista on Laihian taajamassa. Maatalouden ja palveluelinkeinojen ohella paikkakunnalla on teollisuutta. Vaasan seutu on pendelöintisuunnista merkittävin yli 5000 työmatkakulkijamäärän myötä (Pohjanmaa tilastoina).

Laihian kunta kuuluu Pohjanmaan maakuntaan ja Pohjanmaan pelastuslaitoksen toiminta-alueeseen. Laihian alueella sijaitsevat kunnan omien väylien ohella vilkasliikenteiset valtatie 3 ja 16, rautatie tasoliittymineen sekä kuntaa halkova Laihianjoki. Laihian väestöstä 97,6 % on suomenkielistä, muuta kieltä puhuvia yhteensä 190, näistä noin puolet ruotsinkielisiä. Ulkomaalaisten osuus on hitaassa kasvussa: vuonna 2016 ulkomaalaisia oli 67; 2018 80 ja 2019 87 (www.tilastokeskus.fi).

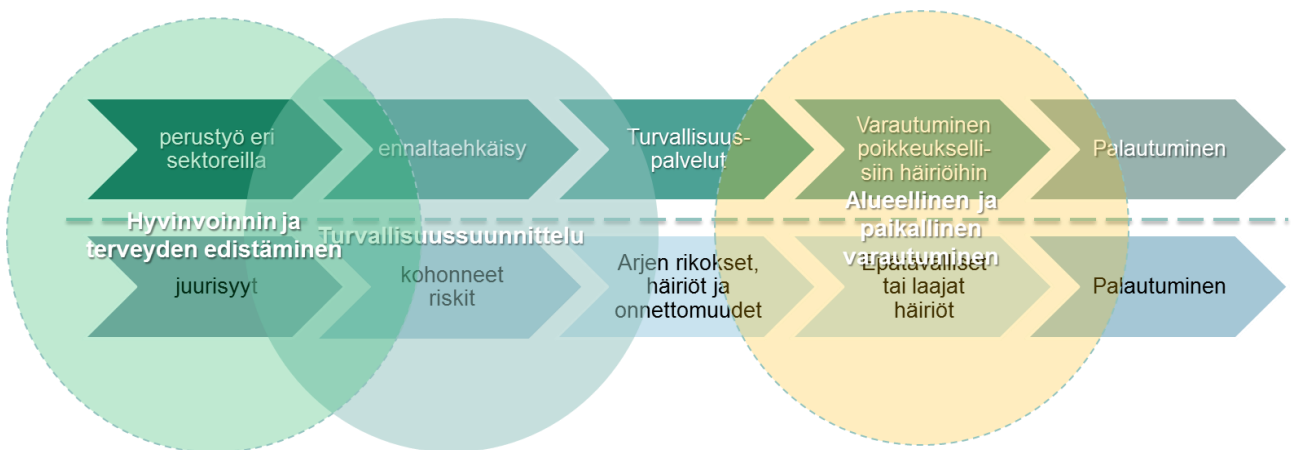
Kunnan omaa toimintaa ovat tekninen toimi, sivistys- ja varhaiskasvatustoimi ja hallinto, jossa puolikas ICThenkilö sekä perusturvan sosiaalityö ja kotipalvelu. Kunnan vuokra-asunnoista vastaa Laihian Vuokratalot Oy, jätehuollosta Pohjanmaan Hyötyjätekuljetus Oy, kaukolämmöstä Laihian Nuuka Lämpö Oy. Perusterveydenhuollon palveluista vastaa yhteistoiminta-alueen Vaasan kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta, asumispalvelut ovat siirtyneet 1.9.2018 Pihlajalinna Oy:n ja kunnan yhdessä muodostamalle yhtiölle.

Maakunnan kuntien yhteinen sairaanhoitopiiri vastaa erikoissairaanhoidon ja Pelastuslaitos alueensa järjestämisestä, lisäksi ELY ja AVI sekä valtakunnallinen Valvira lupa- ja valvonta-asioista. Laihia on tehnyt kesäkuussa 2020 Pohjanmaan maakunnan kuntien tavoin päätöksen liittyä valmisteilla olevaan Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymään. Hyvinvointikuntayhtymä aloittaa toimintansa 1.1.2022. Valtakunnallisten suunnitelmien mukaan kuntien sosiaali- ja terveystieteiden palvelut sekä pelastustoimi siirtyvät maakuntien järjestäviksi vuoden 2023 alusta lukien.

2 TURVALLISUUSTILANNE

2.1 Yleistä

Turvallisuus on hyvinvointia, hyvinvointi on turvallisuutta. Kunnan perustehtäviin kuuluvat jatkossakin hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä varautumissuunnittelu ja – valmius. Näiden tehtävien hoitamisessa kunnan omat ja laajemman alueen yhteiset toiminnot sijoittuvat osaksi turvallisuuden arvoketjua. Arjen turvallisuussuunnittelu ja varautuminen häiriötilanteisiin täydentävät toisiaan. Mahdollinen uusi hallinnon taso maakunta tulee vastaamaan pelastus-, sosiaali- ja terveystoimesta sekä maakunnan yleisestä kehittämisestä.

Kaavio 1. Turvallisuuden arvoketju

Lähde: Turvallisuutta kaikkialla – paikallisen ja alueellisen turvallisuuden kansalliset linjaukset 2018

2.2 Laihian tilanne

Väestönkasvu on ollut viimeiset vuodet kunnan kokoon nähden nopeata. Lapsiperheiden osuus on keskimääräistä suurempi, yksihuoltajaperheiden osuus alueen keskitasoa. Yli 85-vuotiaiden osuus on kasvussa. Työllisten osuus on keskitasoa. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 18- 24 – vuotiaiden osuus on hivenen yli koko maan keskiarvon (Laihia 3,6 %, Vaasa 2,8 %, koko maa 3,4 %). Työikäisten 25- 64 – vuotiaiden osalla Laihian tilanne on muita parempi 0,8 %, Vaasa 2,8 %, koko maa 2,9 %). Koulutustaso on vielä hivenen alueen keskiarvoa heikompi, mutta jatkuvassa nousussa. (Sotkanet 2019)

Työllisistä mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneita työikäisiä oli enemmän kuin Pohjanmaalla ja koko maassa, samoin erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja oli verrokkeja

enemmän (25- 64 – vuotiaista Laihia 22,3 %, Vaasa 19 %, koko maa 20,8 %). Ikääntyneiden kotona asuminen mahdollistuu palveluiden avulla ja säännöllisen kotipalvelun piirissä olevia 75 vuotta täyttäneitä ja vanhempia on verrokkeja enemmän (Laihia 13,4 %, Vaasa 11 %, koko maa 11 %), samoin omaishoidon tukea saavia. Yksinasuvien osuus oli keskimääräistä tasoa. (Sotkanet 2019)

Avioerojen määrä on kasvussa ja avioliittoja solmitaan aiempaa vähemmän. Huostassa olleita alaikäisiä lapsia oli alueen kuntia vähemmän. Alaikäisten psykiatrian osastopäiviä oli keskimääräistä vähemmän, mutta vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalahoitoa saaneiden osuus oli muita suurempi. Alioikeuksissa tuomittuja 15 vuotta täyttäneitä oli 2018 verrokkeja vähemmän Laihia 9,6/ 1000 vastaavan ikäistä kohti (koko maa 11,9 ja Vaasa 14,2) ja määrä on laskussa. Rikoksesta syyllisiksi epäiltyjä 15- 17 -vuotiaita 1000 vastaavan ikäistä kohti oli 2018 huomattavasti vähemmän kuin muilla verrokeilla Laihia 10,2 (koko maa 71,7; Pohjanmaa 758 ja Vaasa 110). (Sotkanet 2019)

Alkoholin myynti on verrokkeihin suhteutettuna samalla tasolla. Huumausainerikoksia on suhteessa vähän, mutta käyttäjämäärä on kasvussa. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan tietämys huumeiden saannista on huolestuttavan hyvä, tupakointi on vähentymässä, humalahakuinen juominen ja nuuskan käyttö lisääntymässä. Kouluterveyskysely 2019 mukaan tosi humalassa olevia vähintään kerran kuukaudessa on lukion 1. ja 2 luokkalaisista noin viidennes, määrä on verrokkiryhmän suurin ja kasvussa (Laihia 20,3; Vaasa 17,2; Pohjanmaa 17,8; koko maa 18,3;). Päihteiden käyttäjien hoitopaikat sijaitsevat Vaasassa, korvaushoito onnistuu oman kunnan terveysasemalla. Katkaisuhoidon asiakas tarvitsee maksusitoumuksen, hoitoon on ajoittain vaikea päästä.

Asuntotilanne kunnassa on hyvä eikä asunnottomia ole. Työllisyystilanne on ollut koko Pohjanmaan alueen tavoin hyvä, elokuussa 2019 työttömyysprosentti oli 5,2 (Pohjanmaa 6,1 ja koko maa 8,9). Kevään 2020 koronapandemia aiheutti yritysten laaja-alaisia vaikeuksia ja lomautuksia, työttömyys kasvoi huhtikuussa 2020 11,6 %:iin. Ikäryhmistä nuorten työttömyys on vähäistä, mutta kaikenikäisten kohdalla on avoinna olevien työpaikkojen ja työntekijöiden kohtaannon ongelmia. Työttömien palveluissa monialaisen tiimityön avulla syrjäytymiskehitystä voidaan katkaista ja kääntää elämänhallintaa parantavaksi. Tiimissä on sosiaalityön, perhetyön

sekä kuntouttavan työtoiminnan, asiakasvastaavan, kahden psykiatrisen sairaanhoitajan sekä etsivän nuorisotyön edustus.

Valtatie 3:n kunnostustyöt, kevyen liikenteen väylät ja eritasoliittymät parantavat liikenneturvallisuutta. Vaasan ja Seinäjoen välillä kulkeva rautatieliikenne aiheuttaa edelleen useiden vartioimattomien tasoliittymien vuoksi merkittäviä turvallisuusriskejä. Liikennerikkomuksia laihialaisilla oli vuonna 2019 163 (vuonna 2018 ja vuonna 2017 179). Kaikkien rikosten osalta vuosittainen vaihtelu on melkoista, mutta asukaslukuun suhteutettuna rikoksia tehdään keskimääräistä vähemmän.

Kunnassa toimivien yritysten määrä on 506 (Vasek 2/2018). Kunnan palvelutaso on hyvä ja erilaisia osallistumismahdollisuuksia on kunnan kokoon nähden runsaasti. Sivistystoimen, perusturvan ja teknisen toimen palveluiden ohella kolmannen sektorin toiminta on laajaa ja kunnassa järjestetään erilaisia yleisötapahtumia ja tilaisuuksia ympäri vuoden.

2.3 Turvallisuuskysely ja turvallisuuskävely

Kunnan asukkaille varattiin mahdollisuus ilmaista omia näkemyksiään arjen turvallisuudesta sekä mahdollisuus tehdä ehdotuksia turvallisuuden parantamiseksi. Turvallisuuskysely järjestettiin 1-22.10.2019. Webropolkysely oli mahdollista täyttää myös kunnan www-sivuilla, lisäksi paperiversioina kunnan neuvonnassa, asumispalveluyksiköissä, kirjastossa, terveysasemalla ja kotipalvelussa. Yläkoulun ja lukion oppilaita informoitiin kyselystä, alakoulun oppilaiden kotiin lähetettiin asiasta tietoa Wilma-viestijärjestelmän kautta. Kyselylomakkeita palautui yhteensä 333.

Eri-ikäisten mielestä Laihialla on turvallista elää. Turvallisuuden kokemus oli paras alle 18-vuotiaiden (72 %) mielestä. Yli 65-vuotiaat (69 %) ja työikäisetkään (58,8 %) eivät vastausten mukaan yleensä tunne turvattomuutta. Usein olonsa turvattomaksi kokevia oli vähän, 3 % sekä alle 18-vuotiaissa että työikäisissä, yli 65-vuotiaiden vastauksissa ei yhtään. Neljä eniten turvattomuutta aiheuttavaa tekijää olivat liikenteen ylinopeus ja kaahailu, ilkivalta ja häiriökäyttäytyminen, kansainvälinen terrorismi sekä kiusaaminen ja syrjintä. Ilmastonmuutos nousi nuorten vastauksissa ensimmäiseksi, iäkkäiden vastauksissa neljän joukossa oli yksinäisyys (kyselylomake ja kooste tuloksista liitteinä).

Nuukuuren viikon aikana elokuussa 2019 järjestettiin turvallisuuskävely Kauppatien ja Laihiantien liikenneturvallisuusriskien kartoittamiseksi, mukana oli myös Liikenneturvan edustajana Heli Lintamo (kyselylomake liitteenä). Ilmenneistä riskeistä kootut havainnot ovat teknisen toimen jatkokäsittelyssä.

3 TURVALLISUUSUUNNITELMAN OSAPUOLET

3.1 Kunta

Kunta on keskeisin toimija edistettäessä asukkaiden turvallisuutta ja hyvinvointia. Käyttäessään itselleen kuuluvaa päätöksenteko- ja budjettivaltaa esimerkiksi terveys- ja sosiaalityössä, varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestämisessä tai laatiessaan asemakaavoja kunta ratkaisee kunnan kehityssuunnan nimenomaan hyvinvoinnin osalta. Kunnalla on keskeinen rooli asukkaidensa syrjäytymisen ehkäisemisessä. Kunta huolehtii asukkaiden turvallisuudesta kuntalain 1 §:n 3 momentin perusteella. Sen mukaan kunnan tehtävä on pyrkiä edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestävää kehitystä alueellaan. Laihian kunnassa asukkaiden turvallisuuden edistämiseksi kaikki kunnan hallintokunnat toimivat yhteistyössä poikkihallinnollisesti.

3.2 Poliisi

Poliisilain 1§:n mukaisesti poliisin perustehtävä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa. Lain hengen mukaan yleisten paikkojen turvallisuuden ylläpitäminen on poliisin perustehtävä.

Pohjanmaan poliisilaitos toimii maakunnallisena poliisilaitoksena, johon kuuluu 15 kuntaa.

Pääpoliisiasema sijaitsee Vaasassa. Poliisin valvonta- ja hälytystoimintayksiköstä, rikostorjuntayksiköstä sekä lupahallintoyksiköstä poliisiasemat pystyvät tarjoamaan palveluita koko maakunnan alueella.

Tilastot 399 Laihia, PolStat

Rikoslaji	2017	2018	2019
Kaikki rikokset	1624	972	1809
Omaisuusrikokset	106	94	114
Väkivaltarikokset	30	19	37
Huumausainerikokset	8	15	20
Liikennerikokset / rattijuopumukset	179/21	156/ 32	163/26
Hälytystehtävät	951	923	851

Tietolähde: Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat

3.3 Pelastuslaitos

Pelastuslain 3 §:n mukaan pelastuslaitos huolehtii pelastustoimen alaan kuuluvista tehtävistä, valistuksesta ja neuvonnasta sekä toimii asiantuntijana pelastustointa koskevissa asioissa ja huolehtii pelastusviranomaisille kuuluvasta onnettomuuksien ehkäisystä ja vahinkojen rajoittamisesta sekä palotarkastuksista. Valtakunnallisten linjausten mukaan pelastuslaitos on siirtymässä sotepalveluiden ohella maakunnan vastuulle vuoden 2023 alusta.

Pelastustoimen tehtävänä on lisäksi sovittaa yhteen eri viranomaisten ja pelastustoimeen osallistuvien tahojen (kunnan toimijat, Vapepa, SPR ym) toimintaa erilaisissa pelastustehtävissä. Ennaltaehkäisevä työ käsittää palotarkastuksia, valistus- ja neuvontatyötä. Liikelaitokset, yleisötapahtumat, taloyhtiöt, julkinen sektori ja muut vastaavat toimijat laativat omat pelastussuunnitelmat asetuksen mukaisesti. Pelastusviranomainen koordinoi ja konsultoi suunnitelmatyötä sekä tekee tarpeelliset tarkastukset.

3.4 Asukkaat

Kunnan asukkaiden toiminta, tuki ja panostukset ovat keskeisiä turvallisuuden edistämiseksi. Julkisen vallan tehtävä on huolehtia kansalaisten turvallisuudesta, mutta yhä enemmän tarvitaan yhteistyötä kuntalaisten ja kunnan työntekijöiden kanssa. Systemaattinen vuorovaikutus, tiedonkulku turvallisuutta uhkaavista tekijöistä virallisten kanavien ohella somen kautta sekä kuntalaisten osallisuus turvallisuustyössä ovat välttämättömiä yhteisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

3.5 Yritykset, yhteisöt ja järjestöt

Yritysten rooli on merkittävä arjen sujuvuudessa palveluiden ja jokapäiväisten elintarvikkeiden ja kulutustuotteiden saatavuuden turvaajina. Oman turvallisuustyönsä avulla yritykset voivat vähentää omaisuusrikoksia ja harmaata taloutta. Lukuisten kolmannen sektorin ja eri vapaaehtoistoimijoiden (urheiluseurat, seurakunnat, SPR, MLL, eläkejärjestöt, harrastustoimijat, vanhempainyhdistykset, metsästysseurat, rotaryt ja muut vastaavat) merkitys on keskeinen yhteisessä turvallisuustyössä.

Toimijoilla on runsaasti eri-ikäisiä aktiiveja, osaamista, verkostoja ja yhteystietoja, välineistöä ja hiljaista tietoa sekä osalla toimijoista erilaisia tiloja ja laitteita, joita tarvitaan jokapäiväisen turvallisuustyön ohella erityisesti poikkeustilanteissa. Valtakunnallisen Järjestö 2.0 – hankkeen avulla kehitetään kuntaan järjestöneuvottelukuntaa toimimaan kuntalaisia laajasti osallistavana kunnan yhteistyökumppanina.

3.6 Maakunnalliset ja alueelliset toimijat

ELY, AVI, sairaanhoitopiiri, Pohjanmaan liitto ovat keskeisimpiä maakunnallisia turvallisuustoimijoita. Maakunnallisen hyvinvointikuntayhtymän käynnistyessä toimijat voivat osin muuttua ja tehtäväkokonaisuudet järjestäytyä uusiksi. Keskeistä on olla soveltuvin osin mukana kehittämistyössä, ylläpitää toimivat yhteistyörakenteet ja tuoda kunnan ja kuntalaisten tarpeet ajoissa huomioitaviksi uusien maakunnallisten rakenteiden muokkauksessa.

Valtakunnallisesti turvallisuuteen niveltävän valmiussuunnittelun ohjaus siirtyisi suunnitelmien mukaan ervasairaanhoitopiireille (Pohjanmaa on Turun erva-alue) ja sosiaalihuoltolakiin lisättäisiin valmiussuunnittelua koskevia säännöksiä.

4 TOIMENPITEET TURVALLISUUSUHKIEN RATKAISEMISEKSI JA ENNALT A EHKÄISEMISEKSI

4.1 Tavoite: Liikkumisturvallisuus, elinympäristön turvallisuus

Toimenpiteet	Vastuutaho + kumppanit	Seuranta
Liikennevalvonta, tiesuunnittelu Suojatiet, esteettömyys, kevyt liikenne, hiekoitus	Poliisi, ELY Tekninen toimi	
Asenteisiin vaikuttaminen, viestintä Liikenneturvallisuustyöryhmä	Kunnan hallintokunnat Liikenneturva	
Päihdekasvatus	Sivistystoimi, Perusturva, LAPE	
Kaavoitus Rakennusten ja asumisturvallisuus	Tekninen toimi Laihian Vuokratalot	
Ympäristön terveys Elintarviketurvallisuus, eläinten terveys	Ympäristöterveydenhuolto/ Vaasa terveystarkastaja, eläinlääkäri	

4.2 Tavoite: Syrjäytymisen ehkäisy

Toimenpiteet	Vastuutaho + kumppanit	Seuranta
Varhainen puuttuminen LAPEverkoston toimivuus Päivähoidon riittävyys ja laatu	Äitiys- ja lastenneuvola/ perhekeskus Perhetyö, lapsiperheiden kotipalvelu Varhaiskasvatus	
Oppilashuolto, Etsivä nuorisotyö Ankkuri-malli, Sovittelu, Yhdessä eteenpäin -ryhmä	Sivistystoimi, Perusturva, sotepalvelut	
Työllisyyden hoito TYP, nuorten kesätyö, erityisryhmät	Kunnan yksiköt, TEkeskus, sotepalvelut	
Ikäpalvelut	Kotipalvelu, ikäneuvosto	

4.3 Tavoite: Päihitteettömyys

Toimenpiteet	Vastuutaho + kumppanit	Seuranta
Päihitteiden käytön puheeksi otto, seulat	Äitiys- ja lastenneuvola	
Kouluterveystarkastukset, tapahtumat	Kouluterveydenhuolto, Nuorisotyö, Hankkeet, EHYT	
Työterveystarkastukset, mini-interventio, hoitoonohjausmalli	Työterveyshuolto, työsuojelu, AVI, poliisi	
Ikäihmistien päihitteiden käyttö Neuvola- ja kotikäynnit, infot	Ikäneuvola, kotipalvelu, Ikäneuvosto	
Myynti, anniskelu PAKKA-malli	Kunta, AVI Elintarvikeliikkeet	

4.4 Tavoite: Väkivallan ja kotitapaturmien ehkäisy

Toimenpiteet	Vastuutaho + kumppanit	Seuranta
Valmennus, ryhmätoiminta	Neuvolat, perhetyö Varhaiskasvatus, perhekahvilat	
Oppilashuolto, KivaKoulu kouluterveystarkastukset, JOPO	Sivistystoimi, perusterveydenhuolto, sosiaalityö	
Työterveystarkastukset, EAkoulutus Vastaanottokäynnit	Työterveyshuolto Terveysaseman vastaanotto	
Ikäihmistien 75-käynnit, Ikinä, Kaatumisseula Kodinturvallisuuslomake	Terveysasema, Kotisairaanhoido+ kotipalvelu	
Turvallisuuskoulutus Lähisuhdeväkivaltaohjeistus ja – seulat, MARAK	Kunnan yksiköt, terveyskeskus Yhteistyökumppanit MLL, srk	

4.5 Tavoite: Työ- ja opiskeluturvallisuus

Toimenpiteet	Vastuutaho + kumppanit	Seuranta
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet Kiusaamisen nollatoleranssi Turvallisuuskävelyt	Sivistystoimi, Perusturva, Tekninen toimi	
Työsuojelusuunnitelman toimenpiteet Läheltä piti – tilanteiden kartoitus ja seuranta Perehdytys, ajantasainen ohjeistus Kiusaamisen nollatoleranssi	Työsuojelutoimikunta, AVI Terveystarkastaja, työyksiköt/ esimies	

4.6 Tavoite: Luonnonilmiöiden ja poikkeustilanteiden haittojen ehkäisy

Toimenpiteet	Vastuutaho + kumppanit	Seuranta
Turvallisuussuunnitelma ja ohjeistukset	Kunta, eri yksiköt Palvelutuottajat, AVI	
Valmiussuunnitelma ja -harjoitukset	Kunta, eri yksiköt Kolmas sektori, yhdistykset AVI, Pelastuslaitos, Hyvinvointikuntayhtymä, Erva	

4.7 Tavoite: Tietoturvaluus, kyberuhkien ehkäisy

Toimenpiteet	Vastuutaho + kumppanit	Seuranta
Tietoyhteiskunnan kansalaistaidot	Varhaiskasvatus, koulu yhteistyössä koti	
Tietoturvapoliittikka ja -ohjeistus Toimintakäytännöt, perehdytys	Kunta, eri yksiköt Palvelutuottajat	
Valmiussuunnitelma, -harjoitukset	Kunta AVI, Pelastuslaitos, Digi- ja väestötietovirasto	

5 TURVALLISUUDEN TOIMENPIDEKORTIT, www.sisainenturvallisuus.fi

Turvallisuuden toimenpidekortit ovat Sisäministeriön sisäisen turvallisuuden TUOVI-portaalin seurantalinjauksia kuntien ja alueiden toimintaan. Eri toimijat huomioivat indikaattorit osana oman toimintansa suunnittelua, seuranta ja raportointia.

A Nuorten turvallisuus

Sosiaalitoimi ja perusterveydenhuolto sekä sivistys- ja vapaa-aikatoimi, kolmas sektori, LAPE

Indikaattorit

1. Nuorten tekemät rikokset (15–29 -vuotiaat) suhteutettuna alueen nuorten määrään (poliisin tilastot, väestötiedot)
2. Nuorten uusintarikollisuus (% , 3 vuoden sisällä - tilastokeskus)
3. Ankkuri-toiminnassa kohdattujen nuorten rikosentekijöiden lukumäärä kotikunnittain (poliisin tilastot)
4. Sovitellut rikokset, joissa tekijä 15–29 -vuotias, suhteutettuna nuorten tekemien rikosten kokonaismäärään (sovittelutoimistot, poliisin tilastot)
5. Pitkäkestoisen tuen palveluiden piirissä olevien lasten ja nuorten määrä

B Ikääntyneiden arjen turvallisuus

Sosiaalitoimi ja perusterveydenhuolto, tekninen toimi, sivistys- ja vapaa-aikatoimi, kolmas sektori

Indikaattorit

1. Pelastusviranomaiselle tehtyjen riski-ilmoitusten määrä 100 000 asukasta kohti
2. Yli 65-vuotiaiden palokuolemat (Pronto)
3. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä (SOTKANet)
4. Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä % vastaavan ikäisestä väestöstä (SOTKANet)
5. Toteutetut yksilölliset kaatumisen ehkäisytoimenpiteet suhteessa suuressa kaatumisvaarassa olevien asukkaiden määrään alueella (kunnan tilastot)

C Lähisuhdeväkivallan ehkäisy

Sosiaalitoimi, perusterveydenhuolto, Poliisi, kolmas sektori, seurakunnat, yhdistykset

Lähisuhdeväkivaltaseula, turvasuunnitelma, kehokartta, turvakoti, rikosuhripalvelu, MARAK-riskiarvio

Indikaattorit

1. Lapsiin kohdistunut fyysinen lähisuhdeväkivalta viimeisen vuoden aikana (poliisin tilastot)
2. Aikuisiin kohdistunut fyysinen lähisuhdeväkivalta viimeisen vuoden aikana (poliisin tilastot)
3. Rikosuhripalveluihin ohjattujen uhrien määrä suhteessa lähisuhdeväkivallan kokonaismäärään (rikosuhripalvelut, poliisin tilastot)
4. Rikosentekijöille suunnattuihin palveluihin ohjattujen asiakkaiden määrä suhteessa lähisuhdeväkivallan kokonaismäärään

D Päihdehaittojen ehkäisy

Sosiaalitoimi, perusterveydenhuolto, Poliisi, kolmas sektori, seurakunnat, yhdistykset, elintarvikeliikkeet, anniskelupaikat, AVI ja PAKKA-mallin mukainen yhteistoiminta

Indikaattorit

1. Päihtymysperusteiset kiinniotot (poliisin tilastot)
2. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. lk:n oppilaista (kouluterveyskysely)
3. Alaikäisten alkoholin hankkiminen vähittäismyynnistä, % 8. ja 9. lk:n oppilaista
4. Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta (poliisin tilastot)
5. Päihteiden vaikutuksen alaisina tehdyistä väkivaltarikoksista syylliseksi epäillyt / 1 000 asukasta (poliisin tilastot)

E Julkisten tilojen turvallisuus

Kunnan turvallisuus- ja valmiustoiminta, poliisi, pelastustoimi, evankelis-luterilainen seurakunta

Indikaattorit

1. Katuturvallisuusindeksi
2. Turvallisuuskysely
3. Turvallisuuskävelyt
4. Vahingontekojen ja ilkivallan määrä

F Hyvät väestösuhteet

Viranomaiset, ELY ja kansalaisjärjestöt, kunnan kotouttamissuunnitelma

Indikaattorit

1. Yhdenvertaisuussuunnitelmien seuranta (kyselyt)
2. Keskeisten väestöryhmien väliset suhteet (kysely)
3. Syrjintäkokemukset (kysely)

G Väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisy

Väkivaltatilanne on aina vuorovaikutustilanne. Se muuttuu kuitenkin uhkaavaksi, jos toinen osapuoli reagoi kohtaamiseen vihamielisesti. Se miksi hän tekee näin, saattaa johtua tilanteen aiheuttamasta väärinkäsityksestä ja se herättää uhkaavasti käyttäytyvässä ihmisessä voimakkaita tunteita. Valmistaudu etukäteen vaaran mahdollisuuteen, mieti erilaisia toimintatapoja. Ongelmatilanteeseen ei pidä mennä yksin. Kiinnitä huomio pukeutumiseesi ja ympäristöön (ei kyniä rintataskussa, kaulan ympärillä huivia tai hihnaa, hiukset sidottuna, jalassa pysyvät kengät, hälytyslaitteet, kännykkä, ei teräviä esineitä). Tarkkaile vastapuolen ruumiinkieltä. Luota intuitioosi, älä eristä itseäsi kahden väkivaltaisen henkilön kanssa, pidä aina kulkutie auki. Kiinnitä huomio omaan viestintääsi, hallitse ilmeesi, puhu rauhallisesti, älä tee itse yllättäviä liikkeitä. Sanallinen ja sanaton viestintä tukevat toisiaan kun ne ovat samansuuntaisia. Jos ne ovat ristiriidassa, niin sanaton viesti on vahvempi.

http://www.ttl.fi/fi/tyoturvallisuus_ja_riskien_hallinta/tyovakivalta/tyovakivallan_ennaltaehkaisy/sivut/default.aspx

Toimintaohje uhkaavan henkilön kohtaamisessa

Säilytä maltti, mutta älä anna itsestäsi ylimielistä kuvaa.

Pidä ilmeesi neutraalina ja pyri pitämään asiallinen katsekontakti.

Käytä riittävän kuuluvaa ääntä. Puhu asiallisesti ja selkeästi. Älä puhu päälle.

Älä ryhdy väittelemään. Vältä vastauhkauksia ja henkilökohtaisuuksia. Yritä niellä oma ylpeytesi.

Voit tehdä tarkentavia kysymyksiä ja osoittaa näin aitoa kiinnostusta asiakkaan ongelmaan.

Osoita, että kuuntelet ja anna asiakkaan purkaa paineita.

Ota kritiikki työpaikkasi edustajana, älä henkilökohtaisesti.

Älä nolaa asiakasta. Anna aggressiiviselle aina mahdollisuus kunnialliseen perääntymiseen.

Jos asiakas käyttää verbaalista tai fyysistä uhkaa tai tunnet itsesi muuten uhatuksi, hälytä apua varhaisessa vaiheessa.

Huomioi, että asiakas saattaa olla huumaavan aineen vaikutuksen alainen.

Jos tilanne riistyy käsistä, pakene paikalta.

Jälkihoito uhan ja väkivallan jälkeen

Tee heti tilanteen jälkeen muistiinpanot tapahtuneesta mahdollisia jatkotoimia varten. Kerro esimiehellesi ja työtovereillesi tapahtuneesta. Tilanteet on aina syytä käydä työyhteisössä läpi.

Raportoi tapahtuneesta työpaikan turvallisuusvastaavalle ja työterveyshuoltoon.

http://www.ttl.fi/fi/tyoturvallisuus_ ja_riskien_hallinta/tyovakivalta/miten_toimia_uhkatilanteessa/sivut/default.aspx

6 SUUNNITELMAN SEURANTA

Turvallisuussuunnitelma tarkastellaan valtuustokausittain ja tarvittaessa. Kukin hallintokunta seuraa suunnitelman toteutumista ja esittää tarvittavat päivitykset osana omaa toimintaansa.

Turvallisuutta linjaavat lait ja ohjeet

Suunnitelman nimi	Laki, asetus, ohje	Päivitystaaajuus	Laadintataho
Hyvinvointikertomus	Terveysturvallisuuslaki 1362/2010 § 12	Valtuustokausi	Kunta
Tietoturvapoliittikka	Valmiuslaki, julkisuus- ja tietoturvalaki, GDPR	Valtuustokausi	Kunta
Perusopetus	Perusopetuslaki 628/1998		
Pelastussuunnitelma	Pelastuslaki 379/2011 § 14, § 15	Jatkuva	Yksiköt
Työsuojelusuunnitelma Työterveyshuollon toimintasuunnitelma	Työturvallisuuslaki 738/2002 § 10 Työterveyshuoltolaki 1383/2001 § 11	Vuosittain	Kunta
Sähkötyöturvallisuusohje	Sähköturvallisuuslaki 410/1996 § 8	Jatkuva	Tekninen toimi
Poistumisturvallisuusselvitys Omavalvontasuunnitelma	Pelastuslaki 379/2011 § 19	Jatkuva	Asumisyksiköt/ Pihlajalinna
Työmaan turvallisuussäännöt ja menettelyohjeet	Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta 205/2009	Jatkuva	Tekninen toimi
Tulityösuunnitelma	Pelastuslaki 379/2011 § 5, SFS5900:2011	Jatkuva	Tekninen toimi
Valmiussuunnitelma, strateginen/ operatiivinen	Valmiuslaki 1552/2011, ISO/PAS 22399:2007	Valtuustokausi	Kunta
Valmiussuunnitelma, poikkeusoloja koskeva osa	Valmiuslaki 1552/2011	Valtuustokausi	Kunta
Varautumisen ohjekortit	Valmiuslaki 1552/2011, Yhteiskunnan turvallisuusstrategia YTS2010	Valtuustokausi	Kunta, yksiköt

7 LÄHTEET

Hyvinvointikertomus, www.hyvinvointikertomus.fi

Laihian kunta Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2020 ja Tilinpäätös 2019, www.laihia.fi

Poliisin tulostietojärjestelmä PolStat www.poliisi.fi

Tilastokeskus, www.stat.fi

8 LIITTEET

Turvallisuuskyselylomake ja -kooste

Turvallisuuskävelylomake

Kotivaraohje

LAIHIAN KUNTA

TURVALLISUUSKYSELY 2019

Laihian kunnassa valmistellaan turvallisuussuunnitelman päivitystä valtakunnallisen sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaisesti. Kunnan asukkailla on mahdollisuus tämän kyselyn avulla tuoda esiin niitä asioita, jotka aiheuttavat turvallisuushkia. Kyselyyn vastaamalla voi tehdä myös ehdotuksia turvallisuutta lisäävistä asioista, toimintatavoista ja toimenpiteistä. Lomakkeen voi täyttää kunnan kotisivuilla www.laihia.fi, kunnan infopisteessä, kirjastossa, terveysasemalla tai lähettää postitse osoitteella Laihian kunta PL 13, 66401 Laihia, kuoreen merkintä Turvallisuuskysely. Tiedot käsitellään luottamuksellisesti. Vastausaika on 1- 22.10.2019.

Valitse sopivin vaihtoehto:

En yleensä tunne turvattomuutta (); Tunnen joskus turvattomuutta (); Tunnen usein turvattomuutta ()

Minulle turvattomuutta aiheuttavat (rasti enintään neljään kohtaan)

☐ Perhe- ja lähisuhdeväkivalta	☐ Yksinäisyys
☐ Päihteet	☐ Pelko joutua pahoinpitelyn kohteeksi
☐ Kiusaaminen, syrjintä	☐ Pelko liikkua iltaisin
☐ Ilkivalta, häiriökäyttäytyminen	☐ Pelko joutua omaisuusrikoksen kohteeksi
☐ Liikenteessä ylinopeus, kaahailu	☐ Yhteiskunnallinen eriarvoistuminen
☐ Omat tai perheen toimeentulohuolet	☐ Kansainvälinen terrorismi
☐ Työhön, koulunkäyntiin ja opiskeluun liittyvät uhat	☐ Kyberuhat, tietoturvahäiriöt
☐ Läheisten ongelmat	☐ Ilmastonmuutos
☐ Jokin muu:	

Ehdotukseni turvallisuutta lisääviksi toimenpiteiksi

Valitse sopiva vaihtoehto: oma ikäni on alle 18 vuotta (); 18- 65 vuotta (); 65- vuotta ()

Lomakkeen voit täyttää nimettömänä. Mikäli haluat osallistua arvontaan, jätä yhteystietosi. Palkintoina arvotaan Laihia-aiheisia tuotteita

Nimi

Osoite

Puhelinnumero

Lämmin kiitos vastauksistasi!

Laihian kunta/ turvallisuustyöryhmä

TÄÄLLÄ ON OIKEASTI HYVÄ OLLA PERHEELLISENÄ - LAIHIAN TURVALLISUUSKYSELY 2019

Turvallisuussuunnittelu on järjestelmällinen ja koordinoitu prosessi paikallis- tai aluetason turvallisuuskysymysten ratkaisemiseksi yhteistuumin eri toimijoiden kanssa. Suunnittelu kattaa selvitykset ja niiden pohjalta tehdyn suunnitelman seurantoineen.

Laihian kunnan vuonna 2010 tehdyn turvallisuussuunnitelman päivittämistä varten kunnanhallitus nimesi kuluvan vuoden kesäkuussa (10.6.2019 § 146) työryhmän ja sen jäseniksi tekninen johtaja Jari Mansikkahon, sivistys- ja vapaa-ajanjohtajan, työsuojelupäällikkö Hannu Salomäen, kunnanhallituksen puheenjohtaja Tapio Nyystin sekä terveys- ja hyvinvointijohtaja Helena Lahtisen. Turvallisuussuunnitelman tavoitteena on kuvata kunnan nykyistä turvallisuustilannetta ja tuoda esille keskeiset turvattomuutta aiheuttavat tekijät sekä esittää konkreettisia ratkaisuvaihtoehtoja turvallisuuden lisäämiseksi. Osana suunnitelman tekoa työryhmä päätti osallistaa kuntalaisia turvallisuuskyselyn avulla.

Nuukuuren viikon aikana järjestettiin lisäksi turvallisuuskävely liikenneturvallisuusriskien kartoittamiseksi. Mukana oli kuntalaisia, kunnan teknisen toimen ja Liikenneturvan edustaja sekä kunnan vaikuttamistoimielinten jäseniä. Saadut havainnot ja ehdotukset koottiin tekniselle toimelle toteuttamista varten.

Lokakuussa avattiin turvallisuuskysely, jonka avulla kuntalaisilla oli mahdollisuus kertoa oma kokemus turvallisuudesta ja mahdollisista turvallisuusriskistä. Vastaamalla oli mahdollisuus myös tehdä ehdotuksia turvallisuutta lisäävistä asioista, toimintatavoista ja toimenpiteistä. Lomake oli webropolikyselynä kunnan kotisivuilla www.laihia.fi, lisäksi paperiversioita oli kunnan infopisteessä, kirjastossa, terveysasemalla, asumisyksiköissä ja kotipalvelussa. Viestiohjelma Wilman kautta tieto kyselystä meni oppilaiden kotiin. Kyselyn vastausaika oli 1-22.10.2019. Vastauksia saatiin yhteensä 333. Taustatietoina kysyttiin ikäryhmää (alle 18-vuotiaat; 18- 65 – vuotiaat; yli 65-vuotiaat). Pyrkimyksenä oli saada käsitys ikäryhmäkohtaisista turvallisuuskokemuksista ja niiden eroista.

Vastausten määrä

Kuntalaiset osallistuivat kyselyn vastaamiseen kiitettävän innokkaasti. Vastauksia saatiin yhteensä 333, joista sähköisesti 283 vastausta (85 %) ja 50 (15 %) paperilomakkeilla. Ruksittavien vastausten lisäksi vastaajat oli mahdollisuus tehdä kehittämisehdotuksia ja niitä saatiin 141 vastaajalta. Ehdotukset koskivat kunnan toimintojen ohella myös laajemmin alueellisten toimijoiden, terveydenhuollon, poliisin ja pelastuslaitosten sekä liikenteen, petoeläinten ja maahanmuuton osalta valtion viranomaisten toimintaa. Vastauslomake on tämän selvityksen liitteenä.

Vastaajien ikäryhmä	Vastausten määrä	Vastausten prosenttiosuus
alle 18 -vuotiaat	60	18 %
18- 65 -vuotiaat	223	67 %
yli 65 -vuotiaat	46	15 %

Yleinen kokemus turvallisuudesta

Kaikissa ikäryhmissä selvä enemmistö vastaajista tunsivat olonsa turvalliseksi ja ikäryhmittäiset erot olivat hyvin vähäisiä. Turvallisimmaksi olonsa kokivat alle 18-vuotiaat (71,67 %), lähes samaan pääsivät yli 65-vuotiaat (69,05 %). Iäkkäimpien vastaajien joukossa kukaan ei tuntenut oloaan usein turvattomaksi, alle 18-vuotiaista 3,33 % sen sijaan vastasi kokevansa usein turvattomuutta - huomattava on, että kaikki eivät vastanneet tähän kohtaan ja yli 65-vuotiaiden vastauksissa oli eniten tyhjiä vastauksia.

Turvallisuuden kokemus	alle 18 v	18- 65 v	yli 65 v
En yleensä tunne turvattomuutta	71,67 %	58,8 %	69,05 %
Tunnen joskus turvattomuutta	25 %	37,96 %	30,95 %
Tunnen usein turvattomuutta	3,33 %	3,24 %	0 %

Turvattomuutta aiheuttavat syyt

Vastaajilla oli mahdollisuus valita alla olevasta listasta neljä eniten turvattomuutta aiheuttavaa syytä. Vaihtoehdot olivat omasta itsestä ja perheestä aina koko maailmaa koskeviin uhkiin.

☐ Perhe- ja lähisuhdeväkivalta	☐ Yksinäisyys
☐ Päihteet	☐ Pelko joutua pahoinpitelyn kohteeksi
☐ Kiusaaminen, syrjintä	☐ Pelko liikkua iltaisin
☐ Ilkivalta, häiriökäyttäytyminen	☐ Pelko joutua omaisuusrikoksen kohteeksi
☐ Liikenteessä ylinopeus, kaahailu	☐ Yhteiskunnallinen eriarvoistuminen
☐ Omat tai perheen toimeentulohuolet	☐ Kansainvälinen terrorismi
☐ Työhön, koulunkäyntiin ja opiskeluun liittyvät uhat	☐ Kyberuhat, tietoturvahäiriöt
☐ Läheisten ongelmat	☐ Ilmastonmuutos
☐ Jokin muu:	

Neljä eniten turvattomuutta aiheuttavaa tekijää

1. Kaikki vastaajat (333 vastausta)

1. Liikenteessä ylinopeus, kaahailu
2. Ilkivalta, häiriökäyttäytyminen
3. Kansainvälinen terrorismi
4. Kiusaaminen, syrjintä

Liikenne aiheuttaa turvattomuutta kaikenikäisille. Tiedotusvälineiden ja somekanavien kautta maailmanlaajuinen uutisointi ja uhat tulevat väistämättä osaksi kaikenikäisten jokapäiväistä arkea, kansainvälinen terrorismi on kaikissa vastaajaryhmissä neljän eniten turvattomuutta aiheuttavan uhan joukossa. Nuorimpia huolestuttavat ilmastonmuutos, kiusaaminen ja syrjintä ja päihteet sekä yksinäisyys iäkkäämpien tavoin. Työikäisten ja iäkkäämpien turvattomuusuhkiksi koetaan ilkivalta ja häiriökäyttäytyminen. Työikäisten vastaajien suuri määrä (67 % vastauksista) näkyy kaikkien vastaajien yhteisissä tuloksissa.

2. Alle 18-vuotiaat vastaajat (60 vastausta, 18 %)

1. Ilmastonmuutos	43 %
2. Kansainvälinen terrorismi	27 %
3. Kiusaaminen, syrjintä	26 %
4. Yksinäisyys ja Päihteet, kumpikin	24 %

Nuorimmasta vastaajaryhmästä yli puolet koki laajat kansainväliset uhat suurimmiksi turvattomuutta aiheuttaviksi tekijöiksi, mutta myös kiusaaminen ja syrjintä sekä yksinäisyys ja samalla määrällä päihteet nousivat merkittäviksi turvallisuutta vähentäviksi ja usein nuoren omalla kohdalla tai lähipiirissä oleviksi tekijöiksi. Kohdassa *Jokin muu* oli vähän vastauksia, vain kaksi ja ne koskivat sisäilmaongelmia ja piittaamattomuutta jalankulkijoista.

3. 18- 65 -vuotiaat vastaajat (223 vastausta, 67 %)

1. Liikenteessä ylinopeus, kaahailu	59 %
2. Ilkivalta, häiriökäyttäytyminen	38 %
3. Kansainvälinen terrorismi	22 %
4. Pelko joutua omaisuusrikoksen kohteeksi	21 %

Työikäisten suurimmat turvallisuutta heikentävät tekijät kansainvälistä terrorismia lukuun ottamatta ovat lähelle tulevia uhkia. Kohdassa *Jokin muu* oli 28 vastausta, jotka koskivat susia ja petoja, koulujen sisäilmaongelmia ja koulukyydityksiä, liikennettä, valaistusta ja tiejärjestelyjä, huumeita, omia huolia, poliittista päätöksentekoa, kuntaliitosta, julkisen terveydenhuollon saatavuutta, eriarvoistumista sekä ydinvoimalaonnettomuutta.

5. Yli 65-vuotiaat vastaajat (46 vastausta, 15 %)

1. Liikenteessä ylinopeus, kaahailu	58 %
2. Kansainvälinen terrorismi	26 %
3. Ilkivalta, häiriökäyttäytyminen	33 %
4. Yksinäisyys	23 %

lakkäämpien turvallisuusuhat poikkesivat työikäisten vastauksista lähinnä vain yksinäisyyden aiheuttaman turvattomuuden osalta. Kohdassa *Jokin muu* oli neljä vastausta, jotka koskivat maailman tilannetta, susia, taajaman ulkopuolista aluetta ja hiippareita. Yksi vastaaja kommentoi, että ei murehdi mitään.

Ehdotukset turvallisuutta lisääviksi toimenpiteiksi

Turvallisuusuhkien kommentointi oli laajaa ja käsitteli poliisin tarvetta, liikennettä, susia, kiusaamista, kouluja, terveydenhuoltoa, palveluiden riittävyyttä, nuorisoa, tiedotusta ja kuntalaisten osallistumista, maahanmuuttoa ja hiippareita. Kuntalaisten paneutuminen turvallisuuden parantamiseen oli huomattavan aktiivista. Ehdotuksia oli yhteensä 141 ja niissä oli sekä lyhyitä yksittäisiä ehdotuksia että laajoja näkemyksiä. Vastaamiseen oli todella paneuduttu.

Kuntalaisten paneutuminen turvallisuuden parantamiseen oli huomattavan aktiivista. Ehdotuksia oli yhteensä 141 ja niissä oli sekä lyhyitä yksittäisiä ehdotuksia että laajoja näkemyksiä. Vastaamiseen oli todella paneuduttu. Suurimpina toimenpide-ehdotusryhminä ikäryhmittäin nousivat

Nuorten alle 18 vuotiaiden vastauksissa ehdotuksina turvallisuutta lisäämiseksi tuli mm.

- Poliisien ja valvonnan lisäämistä kunnan alueella
- Sisäilmaongelmiin puuttuminen
- Terveystieteiden paikkala olo koululla joka päivä
- Katuvalaistuksen lisääminen

18- 65-vuotiaiden vastauksissa ehdotuksina turvallisuuden lisäämiseksi tuli mm.

- Poliisin toivotaan näkyvän enemmän katukuvassa Laihan alueella
- Liikenteeseen liittyviä mainintoja oli paljon, mm. liikennenopeuksia haluttiin rajoittaa, katuvalaistusta toivottiin lisää
- Vastauksissa mainittiin erityisesti Rauhalantien alue ja Rauhalan koulun piha. Vastauksissa mainittiin mm. liikennejärjestelyiden toimimattomuus tällä alueella, erityisesti myös koulun tapahtumien aikana pysäköityjen autojen aiheuttamat ongelmat ja koulun piha-alueella tapahtuva nuorten häiriköinti.

- Nuorille toivottiin kokoontumispaikkoja, joissa heillä olisi mahdollisuus viettää aikaa valvotusti, eivätkä he häiritsisi metelöinnillä ja mopoajelullaan muita kunnan asukkaita. Nuorten käytös koettiin osin pelottavana, mikä vaikutti mm. ihmisten liikkumishalukkuuteen iltaisin.
- Koululaisten pyöräily koettiin ongelmalliseksi ja toivottiin mm. enemmän pyöräteitä.
- Huolta herätti myös mahdollinen maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden tuleminen Laihian kuntaan.

Yli 65-vuotiaiden vastauksissa ehdotuksina turvallisuuden lisäämiseksi tuli mm.

- Poliisin toivottiin näkyvän katukuvassa enemmän
- Liikenneturvallisuutta toivottiin parannettavan mm. valaistuksen ja nopeusrajoitusten avulla.

Johtopäätökset

Kehittämissuositukset tullaan käsittelemään turvallisuustyöryhmän ja kunnan johtoryhmän ohella kaikkien niiden yhteistyökumppaneiden kanssa, joiden tehtäväalueeseen turvallisuus ja kyselyn yksittäiset kehittämissuositukset kuuluvat. Turvallisuustyöryhmä kiittää kaikkia vastaajia ja kehittämissuositusten tekijöitä, hyvinvointia ja elinvoimaa tuottava turvallisuus on meidän kaikkien yhteinen asia.

Kyselykoosteen otsikossa on lainaus kyselyyn vastanneen ja isossa kaupungissa lapsuutensa viettäneen laihialaisen perheenisän vastauksesta ja se on totta: ”Täällä on oikeasti hyvä olla perheellisenä”

Lomakkeen täyttöohjeet: Lomake on jaettu eri aihealueisiin. Merkintöjä lomakkeeseen tehtäessä on tärkeää mainita myös ongelman sijainti. Tämä voidaan tehdä kirjoittamalla katuosoite tai muu tunniste. **Merkintöjä voi tehdä myös karttaan, jossa turvallisuuskävelyreitti on esitetty** esimerkiksi niin, että karttaan merkitään numero ja tähän lomakkeeseen kuvataan ko paikkaan liittyvä huomio. Kartta ja tämä kyselylomake palautetaan vetäjälle kävelyn lopuksi. **Muistakaa palauttaa tämä lomake ryhmänvetäjälle kävelyn lopuksi!**

Taustatiedot: sukupuoli: M / N ikä ____ asuinvuodet alueella ____ vuotta
asukas (); kunnan työntekijä (); alueen yrittäjä (); muu () mikä _____

Yleiskuva alueesta:

1. Miltä alue näyttää kokonaisuudessaan?
2. Missä ovat kauneimmat ja rumimmat paikat?
3. Missä ovat vaarallisimmat ja turvattomimmilta tuntuvat paikat?

Kunnossapito ja tapaturmat

1. Onko alueen kunnossapito riittävää? Mitä tarvitaan? Onko roskakoreja riittävästi?
2. Onko alueella paikkoja, jossa olette joutunut tai pelkätte joutuvan tapaturman kuten liukastumisen tai kaatumisen uhriksi?
3. Onko alueella tehty ilkivaltaa? Missä? Millaista ilkivaltaa?
4. Miltä alueen puut, pensaat ja viheralueet näyttävät? Onko näkyvyys riittävä? parantamiseksi? Millaisia viheralueita tarvitaan viihtyvyyden lisäämiseksi?

Rikollisuus ja häiriökäyttäytyminen

1. Onko alueella paikkoja, jossa olette joutunut tai pelkätte joutuvan rikoksen tai häirinnän kohteeksi?
2. Onko alueella turvallista liikkua eri vuorokaudenaikoina? Jos ei niin, miksi?
3. Onko alueella häiritsevää päihteiden käyttöä tai järjestyshäiriöitä?
4. Aiheuttaako jokin yritystoiminta, kuten anniskeluravintola, lähiympäristössään ikäviä lieveilmiöitä kuten turvattomuutta?
5. Onko julkisen liikenteen pysäkkejä turvallista käyttää eri vuorokauden aikoina?

Valaistus

1. Onko valaistus oikeassa paikassa ja toimiko se?
2. Tarvitaanko lisää valaistusta jonnekin tiettyyn paikkaan?
3. Peittävätkö istutukset katuvalaistusta?

Alikulikutunnelit

1. Onko alikulku turvallinen ja riittävän valoisa?
2. Uskaltaako läpi kulkea, kaikkina vuorokaudenaikoina? Jos ei niin, miksi?
3. Onko vaihtoehtoisia reittejä?
4. Onko paikkoja, joissa liikenneväylät voi ylittää turvallisesti katutasossa?
5. Onko tunnelin suulla näköyhteyden peittäviä pensaita tai muureja?

Jalankulku ja pyöräily

1. Onko alueella vaarallisia paikkoja kevyen liikenteen väylillä?
2. Onko alueella opastetauluja vai tarvitaanko karttoja ja kylttejä?
3. Miten kivetyt alueet, portaat ja kaiteet toimivat? Tarvitaanko toimenpiteitä?
4. Voiko alue aiheuttaa ongelmia näkö-, kuulo- tai liikuntavammaisille?

5. Onko kevyen liikenteen väylillä riittävä valaistus?
6. Onko lasten ja nuorten kulku turvallista (kouluun, harrastuksiin) vai ei?
7. Ovatko kevyen liikenteen väylät oikeissa paikoissa?
8. Onko alueella suosittuja epävirallisia kulkuväyliä (oikopolkua)?

Kadut joiden varsilla on autoliikennettä

1. Onko jalkakäytäviä ja turvallisia suojateitä riittävästi?
2. Onko jalkakäytävällä suojateiden läheisyydessä pensaita tai muita näköesteitä kuten sähkökaappeja, jotka saattavat peittää pienien lasten näkyvyyden tai estää autoilijoita näkemästä heitä?
3. Tuottaako autoliikenne liikaa melua?
4. Onko välillä paikkoja, joissa näköyhteys on huono?
5. Onko katuvalaistus riittävä ja tasainen?
6. Onko vastaantulevia ihmisiä helppo nähdä?
7. Onko autoliikenteen nopeus sopiva tai tarvitaanko hidasteita?

Pysäköintipaikat ja -alueet

1. Onko näköyhteyden peittäviä pensaita tai rakennuksia?
2. Pysäköidäätkö autoja sopimattomille paikoille?
3. Onko pysäköintialueella ja -paikoilla riittävä valaistus?
4. Ovatko kauppohenkilöstön ja julkisten rakennusten (kunnantalo, kirjasto) paikoitusalueet tarkoituksenmukaisia?
5. Onko invapaikkoja riittävästi?
6. Onko kulku paikoitusalueelta kadulle turvallista?
7. Käytetäänkö oikoreittejä (esim rakennusten takaa)?

Mitkä ovat alueen merkittävimmät turvallisuusongelmat?

Mitkä ovat tärkeimmät parannettavat asiat alueella?

Muut huomiot, palaute ja kehitysehdotukset

Kiitos kaikista havainnoista ja kehittämisehdotuksista!

Kotivara tarkoittaa, että kotiin hankitaan ruokaa ja muita päivittäin välttämättä tarvittavia tavaroita vähän enemmän. Kotivaran pitäisi riittää useaksi päiväksi, jopa viikoksi. Kotivaraa käytetään päivittäin "parasta ennen" -suosituksia noudattaen ja uutta hankitaan tilalle. Näin elintarvikkeet säilyvät tuoreina ja tavarat käyttökelpoisina.

Milloin kotivaraa tarvitaan?

Tilanne, jossa kauppaan ei pääse, voi yllättää monestakin syystä. Yksinasuva voi sairastua eikä kykene ostoksille tai asioita hoitava perheenjäsen sairastuu. Yhteiskunta voi haavoittua lakon alkamisen, liikenneyhteyksien katkon tai laaja sähkökatkoksen vuoksi. Myrsky voi nopeasti sotkea arjen turvalliset rutiinit. Rajuilma saattaa tukkia liikenteen pitkäksi aikaa ja katkaista sähköt useaksi päiväksi. Kotivara turvaa viikon ruoat, lisäksi jo etukäteen on syytä miettiä vaihtoehto sähkölämmitykselle ja paristoilla toimiva radio.

Vesi on tärkein

Jos vedenjakelu keskeytyy tai vesijohtovesi saastuu, viranomaiset perustavat vedenjakelupisteitä. Onkin tärkeää, että kotoa löytyy **kannellisia astioita**, joissa vettä voi säilyttää ja kuljettaa. Sopiva astia on esimerkiksi puhdas kannellinen ämpäri tai mehukanisteri. Juomavettä ja muita juomia tarvitaan 16 litraa henkeä kohden viikoksi. Vettä voidaan tarvita myös peseytymiseen **ja WC:n huuhteluun**.

Yhden henkilön viikon kotivara voi olla esimerkiksi seuraava:

Perunaa 0,5 kg, riisiä ja makaronia 0,5 kg, öljyä ja rasvoja 0,5 kg, sokeria 0,5 kg, UHT-maitoa 1 l sekä vettä. Lisäksi tarvitaan juomia, vettä ja herkuja 16 l + 1 kg, leipää ja viljavalmisteita 1,5 kg, maitoa ja maitotuotteita 1,3 kg, hedelmiä ja marjoja 1 kg, vihanneksia ja juureksia 1,5 kg, lihaa, kalaa, kanaa ja kananmunia 1 kg.

Kotivaraan sisältyvät myös **välttämättömystarvikkeet**, joita tulee varata samaksi ajaksi kuin elintarvikkeitakin. Näitä ovat mm. **käsidesi, henkilökohtaiset lääkkeet, hygieniatarvikkeet, vaipat, radio ja paristot sekä taskulamppu ja paristot**.

Auton polttoaine ja käteinen

Auton polttoainetta ei kannata päästää loppumaan, tankkaa riittävän usein. Kukkarossa on syytä aina pitää **käteistä rahaa** maksukorttihäiriöiden varalta.